

St.prp. nr. 36

(2003–2004)

Om samtykke til godkjenning av Nordisk konvensjon om trygd av 18. august 2003

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 19. desember 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Det er nå forhandlet fram en ny nordisk konvensjon om trygd mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, som ble undertegnet i Karlskrona 18. august 2003. Konvensjonens hovedsakelige formål er å regulere trygderettighetene for personer som bor eller arbeider i flere nordiske land over livsløpet og som ikke omfattes av EØS-reglene. Den sikrer også retten til sykehjelp m.v. under midlertidig opphold i et annet nordisk land for denne gruppen.

Den første nordiske konvensjonen om trygd ble inngått 15. september 1955. Denne ble avløst av en ny konvensjon av 5. mars 1981 og senere av gjeldende konvensjon av 15. juni 1992, som trådte i kraft samtidig med EØS-avtalen 1. januar 1994. Konvensjonen har vært en av grunnforutsetningene for å realisere intensjonene bak det felles arbeidsmarked i Norden siden 1955.

Den nye konvensjonens hovedformål er å sikre at reguleringen av internordiske trygdespørsmål i fremtiden ikke skal risikere å komme i konflikt med anvendelsen av EU/EØS-reglene om koordinering av trygderettigheter. Konvensjonen gir i tillegg utfyllende regler for visse områder og personer som allerede er omfattet av EU/EØS-reglene. Konvensjonen omfatter helsetjenester (medisinsk behandling), kontantytelser ved sykdom, svanger-

skap og fødsel eller adopsjon, ytelser ved uførhet, alder og til etterlatte. Videre ytelser ved yrkesskade og arbeidsløshet, barnetrygd og kontantstøtte. Også bidragsforskott faller inn under konvensjonens anvendelsesområde etter senere tids utvikling innen EØS-retten.

Konvensjonen gjelder for alle som er eller har vært omfattet av lovgivningen i et nordisk land, samt familiemedlemmer eller etterlatte som avleder rettigheter fra en slik person. I tillegg til å gjelde personer som er omfattet av forordningens personkrets, sikrer konvensjonen trygderettighetene også for dem som faller utenfor EØS-avtalens trygderegler, dvs. først og fremst ikke-yrkesaktive og statsborgere fra tredjeland.

Det bemerkes at begrepet tilleggspensjon har fått et noe annet innhold i den nye konvensjon. I tillegg til ordinære tilleggspensjoner innbefatter begrepet nå også andre former for lovfestede pensjoner som beregnes for dem som har inntekter fra arbeid eller tilsvarende.

Ved ikrafttredelsen av den nye konvensjonen oppheves tidligere nordisk konvensjon om trygd av 15. juni 1992.

Konvensjonens norske tekst følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Behovet for revisjon av den nordiske konvensjon om trygd

Gjeldende konvensjon ble utarbeidet som en konsekvens av avtalen om det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Gjennom EØS-avtalen kom i stor utstrekning de materielle reglene i forordning (EØF) nr. 1408/71 om koordinering av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor fellesskapet, til å gjelde også innen Norden. Det var imidlertid fortsatt behov for å opprettholde en nordisk trygdekonvensjon, bl.a. fordi nevnte forordning omfattet en snevrere personkrets enn daværende konvensjon fra 1981.

Etter at den någjeldende konvensjonen trådte i kraft 1. januar 1994, har forordning (EØF) nr. 1408/71 blitt endret en rekke ganger, sist gjennom Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1386/2001. En viktig endring i forordningen ble gjort i 1998 da særskilte lovfestede trygdeordninger for offentlige tjenestemenn ble omfattet av forordningens anvendelsesområde. I 1999 ble også studenter omfattet av forordningens personkrets.

Gjennom ulike avgjørelser fra EF-domstolen har tolkningen av forordningen blitt forandret med årene. Noen avgjørelser har direkte berørt internordiske forhold på en slik måte at anvendelsesområdet for gjeldende nordiske konvensjon ikke lenger er fullt ut i samsvar med EU/EØS-retten. I tillegg har det de senere årene falt avgjørelser i EF-domstolen som innebærer en utvidelse av forordningens anvendelsesområde til å gjelde bidragsforskott. Dette medfører at denne ytelsen nå også faller inn under konvensjonens anvendelsesområde, i og med at konvensjonen automatisk knytter seg til forordningens anvendelsesområde. Internordiske saker vedrørende bidragsforskott har fra 1996 vært regulert i Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester.

Samtidig har det på ulike nivåer innen EUs organer blitt ført diskusjoner om utvidelse av forordningens personkrets til de grupper som den nordiske konvensjonen først og fremst gjelder for, nemlig personer som ikke er eller har vært yrkesaktive eller som ikke er statsborgere i et EØS-land. Disse diskusjonene førte til at det i 2003 ble vedtatt en ny forordning (EF) nr. 859/2003, som innebærer at bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 1408/71 ble utvidet til også å gjelde tredjelandsborgere, dvs. statsborgere fra land utenfor EU, som utelukkende på grunn av sitt statsborgerskap ikke tidligere var omfattet av disse bestemmelsene. Den nye forordningen får direkte anvendelse

for Sverige og Finland, men ikke for Danmark som har tatt forbehold. Forordningen vil heller ikke få direkte anvendelse for Norge og Island, da EØS-avtalen ikke inneholder en tilsvarende hjemmelsbestemmelse.

I tillegg til utviklingen i EU/EØS-retten, har det i flere av de nordiske landene, spesielt i Finland, Island og Sverige, skjedd vesentlige endringer i trygdesystemet de senere årene. I denne sammenheng er det først og fremst endringer på pensjonsområdet som er av interesse.

Tidligere hadde samtlige nordiske land en grunnpensjon som i prinsippet var lik for alle, samt en tilleggspensjon på toppen av grunnpensjonen for personer som har hatt arbeidsinntekter.

De endringene som har skjedd innebærer at Island, Finland og Sverige ikke lenger har noe egentlig grunnpensjonssystem, men har i realiteten gått over til et system med minimumspensjoner. Danmark og Norge står fortsatt ved systemet med grunnpensjon for alle, komplettert med tilleggspensjon for de yrkesaktive.

3 Særlig om forhandlingene

Nordisk sosialpolitisk komité besluttet høsten 2000 å nedsette en arbeidsgruppe sammensatt av representanter fra fagdepartementene i de nordiske land. Arbeidsgruppen fikk som mandat å foreta en gjennomgang av konvensjonen fra 1992, på bakgrunn av de endringer som har skjedd i de nordiske landene, i EU-retten og i EØS-avtalen på området for koordinering av trygderettigheter.

Kontorsjef Poul Vorre, Sosialministeriet, Danmark, har vært formann for gruppen, og tidligere departementsråd Håkan Martin Rahm, Socialdepartementet, Sverige, har vært gruppens sekretær.

Arbeidsgruppen konstaterte at det på bakgrunn av de endringer som har skjedd i de nordiske trygdeordningene, ikke kunne anses som absolutt nødvendig å revidere konvensjonen, da det fortsatt ville være koordineringsreglene i forordning (EØF) nr. 1408/71 som kom til direkte anvendelse i de aller fleste konkrete tilfeller.

Når det gjaldt spørsmålet om en revisjon av konvensjonen på bakgrunn av endringene i rettstilstanden innen EU/EØS-retten, fant arbeidsgruppen at situasjonen var delvis annerledes. Arbeidsgruppen pekte her blant annet på avgjørelser i EF-domstolen som i realiteten innebar en omklassifisering av visse ytelser som var regulert i konvensjonen og også en utvidelse av forordningens materielle anvendelsesområde, spesielt på familieytelsesområdet. Dette har gjort at koblingen mel-

lom gjeldende konvensjon og forordningen ikke lenger er helt klar.

Arbeidsgruppen avga rapport 27. november 2001 der den foreslo at det inngås en ny nordisk konvensjon om trygd. Hovedgrunnen til dette var den utviklingen som har skjedd i EU/EØS-retten, og da særlig ut fra ønsket om å unngå at konvensjonen i fremtiden skal risikere å komme i konflikt med anvendelsen av forordning (EØF) nr. 1408/71.

Etter at arbeidsgruppens forslag var lagt frem, tok den nordiske sosialforsikringsgruppen opp spørsmålet om forholdet til den nye forordningen som trådte i kraft i 2003, og som innebærer at bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 1408/71 kommer til anvendelse på en utvidet personkrets (tredjelandsborgere).

For å tilpasse den nye konvensjonen til de nye EU-reglene, kom sosialforsikringsgruppen til at det var nødvendig å foreta visse endringer i det opprinnelige konvensjonsforslaget, slik at tredjelandsborgere så langt mulig likebehandles med nordiske statsborgere. Dette for å unngå at man innen Norden skal få ulike regelsett å forholde seg til og også for å unngå å komme i konflikt med EUs trygdekoordineringsregler. Danmark har tatt forbehold mot likebehandling av tredjelandsborgere også i denne sammenhengen, noe som betyr at tredjelandsborgere i Danmark vil ha mer begrensede rettigheter med hensyn til opptjening og eksport av visse ytelser (grunnpensjon, familieytelser, arbeidsledighetstrygd). Det danske forbeholdet fremgår av vedlegg til konvensjonen.

Det reviderte forslaget til ny nordisk konvensjon ble godkjent av Nordisk Sosialpolitisk Komité i april 2003.

4 Merknader til de enkelte artikler i konvensjonen

Fortalen omhandler forholdet til EØS-regelverket og hensikten med konvensjonen.

Artikkel 1 inneholder definisjoner av sentrale begreper i konvensjonen, bl.a. «nordisk land», «grunnpensjon», «tilleggs pensjon», «bosatt», og angivelse av hvilke deler av EØS-regelverket det siktes til med betegnelsene «forordningen» og «gjennomføringsforordningen» (henholdsvis forordning 1408/71 og forordning 574/72). Begreperne grunnpensjon og tilleggspensjon finnes ikke i EU/EØS-retten og er derfor definert i konvensjonen, mens begrepet bosatt er gitt en noe annen definisjon i konvensjonen enn den som gjelder etter forordningen.

Artikkel 2 angir konvensjonens saklige anvendelsesområde. Konvensjonen får anvendelse på all lovgivning som omfattes av forordningens saksområder. Dette gjelder også om forordningen skulle bli endret.

Artikkel 3 nr. 1 fastslår at konvensjonen gjelder for personer som omfattes av forordning (EØF) nr. 1408/71.

I nr. 2 fastslås det at konvensjonen i tillegg gjelder for alle som ikke er omfattet av forordningen, men som er eller har vært omfattet av trygdelovgivningen i et nordisk land, eller som kan avlede rettigheter fra personer som er eller har vært trygdet i et slikt land.

Artikkel 4 er den mest sentrale bestemmelse i konvensjonen. Her slås det fast at forordningens regler generelt skal anvendes på alle personer som er trygdet og bosatt i Norden og som ikke omfattes av forordning (EØF) nr. 1408/71. De grupper som forordningen gjennom konvensjonen får anvendelse for, er i første rekke tredjelandsborgere. Der nest dreier det seg om EU/EØS-borgere som ikke er eller har vært arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende i forordningens betydning (ikke-yrkesaktive).

Artikkel 5 nr. 1 bestemmer at ikke-yrkesaktive som ikke omfattes av forordningens lovvalgsregler skal omfattes av lovgivningen i bostedslandet. Artikkelen er gitt en formulering som klart henviser til at det er forordningen som avgjør hvem som er ikke-yrkesaktiv og som en nordisk konvensjon kan gi lovvalgsregler for.

I nr. 2 bestemmes det at ikke-yrkesaktive ektefeller og barn til utsendte arbeidstakere og tilsvarende, skal omfattes av lovgivningen i utsendingslandet. Tilsvarende regel mangler i någjeldende konvensjon. Dersom en utsendt persons medfølgende familiemedlemmer selv arbeider i det land den utsendte er sendt til, kommer imidlertid forordningens og konvensjonens hovedregel om trygdedekning i arbeidslandet til anvendelse.

Artikkel 6 fastslår at arbeid på et lands kontinentalsokkel skal regnes som arbeid i det aktuelle landet. Regelen gjelder dels personer som omfattes av forordningen og dels personer som bare omfattes av konvensjonen.

Regelen om kontinentalsokkelen er nødvendig fordi EØS-avtalen ikke omfatter kontinentalsokkelen.

Artikkel 7 fastsetter at for personer som er bosatt i et nordisk land og som har rett til naturalytelser der og som under midlertidig opphold i et annet nordisk land mottar sykehjelp, skal oppholdslandet dekke de merutgifter ved hjemreise til bostedslandet som oppstår ved at vedkommende på

grunn av sin sykdomstilstand må benytte en andre reisemåte enn han ellers ville ha benyttet. Bestemmelsen får ikke anvendelse på personer som får tillatelse til å reise til et annet nordisk land for å få behandling.

Artikkel 8 nr. 1 fastsetter at en person som ikke er eller har vært arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende i forordningens betydning, har rett til grunnpensjon fra et nordisk land bare dersom vedkommende har opptjent rett til slik pensjon fra dette landet på grunnlag av tre års bosetting i landet.

I nr. 2 bestemmes det at botid/trygdetid i andre land ikke kan påberopes for å fylle minstekravet om tre års botid for rett til grunnpensjon.

Nr. 3 sier at perioder en person har mottatt pensjon fra et annet land hvor forordningen eller konvensjonen gjelder, medregnes ikke ved avgjørelsen av bostedskravet. I nr. 3 henspiller ordet pensjon ikke bare på grunnpensjoner, men på alle former for pensjoner som omfattes av forordningen.

Artikkel 9 fastsetter at en person er, så lenge vedkommende er bosatt i et EØS-land, berettiget til den grunnpensjon som han har opptjent rett til i et nordisk land. Det samme gjelder ved bosetting på Færøyene og Grønland i den utstrekning konvensjonen gjelder for disse områdene.

Artikkel 10 regulerer avtale i henhold til artikkel 46b i forordningen. Land som beregner pensjon (vanligvis uføre- eller etterlattepensjoner) på grunnlag av fremtidige trygdeperioder, kan inngå avtale med andre land for å unngå at slike fremtidige perioder beregnes for samme perioder i flere land. En slik avtale får da stilling som en tillatt nasjonal reduksjonsregel. Bestemmelsen gjelder både grunn- og tilleggspensjoner.

Artikkel 11 innebærer at retten til grunnpensjon for tid forut for gjeldende konvensjons ikrafttredelse, skal kobles til den opptjente tilleggspensjonen for personer som før 1994 bodde i ett land og arbeidet i et annet. Dersom en person har arbeidet og opptjent tilleggspensjon fra to land samtidig, hvilket var mulig før 1994, skal grunnpensjon kun beregnes fra det land som personen samtidig var bosatt i.

Artikkelen har sin bakgrunn i at det i henhold til konvensjonen fra 1981 var slik at tilleggspensjon ble opptjent i arbeidslandet og grunnpensjon skulle utbetales fra bostedslandet.

Artikkel 12 gir dem som tidligere har arbeidet i et nordisk land, og som innen fem år vender tilbake dit, rett til å oppnå dagpenger under arbeidsløshet der uten på nytt å ha oppfylt alle krav for rett til ytelser i henhold til forordningen.

Artiklene 13 og 14 inneholder administrative bestemmelser for å sikre en enhetlig gjennomføring av konvensjonen og at myndigheter og organer i nødvendig utstrekning skal bistå hverandre i gjennomføringen av konvensjonen. Rikstrygdeverket er norsk forbindelsesorgan.

Artikkel 15 omhandler avkall på refusjon. Dersom ikke annet avtales mellom landene, gir de nordiske land, i henhold til artiklene 36, 63 og 70 i forordningen og artikkel 105 i gjennomføringsforordningen, avkall på enhver refusjon mellom landene av utgifter til naturalytelser ved sykdom, svangerskap og fødsel samt ved yrkesskade og yrkessykdommer, av ytelser til arbeidsløse som søker arbeid i annet land enn det kompetente, samt for administrativ og medisinsk kontroll. Refusjonsavkallet omfatter ikke naturalytelser til personer som har fått tillatelse til å reise til et annet nordisk land for å få nødvendig sykehjelp/behandling.

Artikkel 16 bestemmer at konvensjonen trer i kraft den første dagen i den tredje måneden etter den måned samtlige regjeringer har meddelt den danske regjeringen at de har godkjent konvensjonen.

Artikkel 17 sier at en part kan si opp konvensjonen ved skriftlig meddelelse om dette til depositaren. Oppsigelsen får virkning fra og med begynnelsen av det kalenderår som inntreffer minst seks måneder etter at depositaren har fått meddelelsen om oppsigelse.

Artikkel 18 nr. 1 bestemmer at konvensjonen fra 15. juni 1992 opphører å gjelde når den nye konvensjonen trer i kraft. Den nye konvensjonen skal ikke medføre reduksjon av ytelser som utbetales ved konvensjonens ikrafttredelse.

I nr. 2 bestemmes at dersom grunnpensjon til en nordisk statsborger fortsatt utbetales i henhold til reglene i konvensjonen fra 1981, skal denne omregnes i henhold til reglene i forordningen eller den nye konvensjonen, dersom den berettigede søker om grunnpensjon fra et annet nordisk land etter den nye konvensjonens ikrafttreden.

I nr. 3 bestemmes at krav om ytelser som er satt fram etter den nye konvensjonens ikrafttredelse, skal behandles i henhold til denne konvensjonen, også når det gjelder ytelser for tidsrom før ikrafttredelsen.

Artikkel 19 fastsetter at Danmark er depositar for konvensjonen.

Vedlegget inneholder særskilte bestemmelser for Danmark med hensyn til artikkel 4. Danmark unntar her anvendelsen av visse regler i konvensjonen for tredjelandsborgere.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Gjennomføringen av konvensjonen antas ikke å få vesentlige økonomiske konsekvenser for Norge i forhold til gjeldende konvensjon. Som følge av tilpasningen til de nye EU-reglene som innebærer at tredjelandsborgere så langt mulig likebehandles med nordiske statsborgere, kan det muligens påregnes noe økte utgifter i forbindelse med en viss økt eksport av sykepenges, dagpenges, pensjon og familieytelser (barnetrygd mv.). Det er usikkert i hvor stor grad tredjelandsborgere i Norden vil komme til å benytte seg av den muligheten som nå gis til å kunne bevege seg mer fritt mht. flytting, arbeid mv., men det må antas at ikke vil dreie seg om noe stort antall.

For Norges vedkommende vil eventuell økt eksport av pensjon i hovedsak være knyttet til personer med botid under 20 år og uten rett til tilleggpensjon, dvs. en begrenset gruppe med relativt små pensjoner. Økte utgifter til sykepenges, dagpenges og familieytelser vil først og fremst være knyttet til tredjelandsborgere som er i arbeid i Norge, men er bosatt i et annet nordisk land. Presumptivt vil heller ikke dette dreie seg om en spesielt stor gruppe.

Samlet anslås de årlige merutgiftene ikke å vil overstige 0,5 mill. kr, det vil si at de nye reglene ikke vil ha vesentlige budsjettmessige virkninger. Styrkingen av tredjelandsborgernes rettigheter i nordisk sammenheng vil tilsvarende innebære økte ytelser fra de øvrige nordiske land til personer bosatt i Norge. Dette vil kunne innebære innsparinger på offentlige budsjetter, for eksempel når det gjelder utgifter til økonomisk sosialhjelp. Likebehandling av tredjelandsborgere med nordiske statsborgere antas for øvrig å medføre administrative forenklinger (fordeler) av betydning, og det vil også være et viktig bidrag i arbeidet med å redusere grensehindre i Norden. Opprettholdelsen av ikke-refusjonen for naturalytelser ved sykdom mv. er det fortsatt bred tilslutning til innen Norden, bl.a. under henvisning til at dette forenkler oppgjørsformene og gir administrative innsparringes. De administrative forenklingene som følge

av at tredjelandsborgere likebehandles med nordiske statsborgere vil utvilsomt gi administrative besparelser, uten at det er mulig å anslå dette eksakt. Den vil være fordelt på ulike nivåer og ulike kontorer innen trygdeetaten.

For at konvensjonen skal kunne fungere på en tilfredsstillende måte, har den nordiske sosialforsikringsgruppen, som er oppnevnt av Nordisk Sosialpolitisk Komité, som mandat bl.a. å følge gjennomføringen av konvensjonen i de nordiske landene. Gruppen skal også løpende vurdere behov for endringer i konvensjonen som følge av endringer i nasjonal lovgivning eller annet regelverk som landene har besluttet å følge. Gruppen er sammensatt av representanter fra fagdepartementene og direktorater i hvert nordisk land.

Gjennomføring av konvensjonen nødvendigvis gjør ikke lov- eller forskriftsendringer.

6 Høring

Forslaget til ny konvensjon har vært ute på høring til berørte instanser i to omganger, henholdsvis høsten 2002 og våren 2003, til berørte departementer, direktorater, arbeidsgiver-/arbeidstakerorganisasjoner og andre instanser. Grunnen til at det ble gjennomført en ekstra høringsrunde, var endringene som ble foretatt i arbeidsgruppens opprinnelige utkast for å tilpasse den nye konvensjonen til de nye EU-reglene om regulering av tredjelandsborgeres trygdeforhold. Det fremkom ikke vesentlige merknader i noen av høringsrundene.

Sosialdepartementet tilrår at konvensjonen godkjennes. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av Nordisk konvensjon om trygd av 18. august 2003.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av Nordisk konvensjon om trygd av 18. august 2003, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om samtykke til godkjenning av Nordisk
konvensjon om trygd av 18. august 2003

I

Stortinget samtykker i godkjenning av Nordisk konvensjon om trygd av 18. august 2003.

Vedlegg 1**Nordisk konvensjon om trygd**

Regjeringene i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige,

som siden avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen) trådte i kraft, anvender bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor fellesskapet også når det gjelder personer som flytter mellom de nordiske landene,

som den 15. juni 1992 inngikk en nordisk konvensjon om trygd som komplement til nevnte forordning, der de nordiske landene har forpliktet seg til å i stor utstrekning, innenfor Norden, anvende forordningens bestemmelser også på visse persongrupper som forordningen ikke kommer til direkte anvendelse på, nemlig personer som ikke er eller har vært arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende i forordningens betydning eller som ikke er statsborgere i et EØS-land,

som henviser blant annet til artikkel 8, artikkel 36, artikkel 46b nr. 2 bokstav b, artikkel 63 og artikkel 70 i nevnte forordning,

som ønsker å tilpasse konvensjonen til utviklingen av nevnte forordning og av de nordiske lands lovgivning om trygd,

som tar hensyn til Rådets forordning om utvidelse av bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 1408/71 og forordning (EØF) nr. 574/72 til å gjelde de statsborgere i tredjeland som utelukkende på grunn av sitt statsborgerskap ikke omfattes av disse bestemmelser,

som henviser til at bestemmelsene i artikkel 69 i forordning (EØF) nr. 1408/71 skal anvendes på en statsborger i tredjeland, når denne har rett til lovlig opphold og arbeid der samt til å søke arbeid i det nordiske land der han har registrert seg som arbeidssøkende hos arbeidsformidlingen,

som er blitt enige om særskilte bestemmelser for Danmark i henhold til vedlegg til denne konvensjon,

er blitt enige om å inngå en ny nordisk konvensjon om trygd med den ordlyd som følger nedenfor:

*Avdeling I***Alminnelige bestemmelser***Artikkel 1***Definisjoner**

1. I denne konvensjonen betyr uttrykkene

1) «nordisk land»

ethvert av de kontraherende land samt de selvstyrte områdene Færøyene, Grønland og Åland i den utstrekning disse områdene har gitt sitt samtykke til at konvensjonen skal gjelde for dem;

2) «forordningen»

forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor fellesskapet, med den ordlyd som til enhver tid gjelder mellom de nordiske land;

3) «gjennomføringsforordningen»

forordning (EØF) nr. 574/72 om regler for gjennomføring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor fellesskapet, med den ordlyd som til enhver tid gjelder mellom de nordiske land;

4) «grunnpensjon»

alminnelig pensjon, som ikke beregnes på grunnlag av fullførte tidsrom med inntektsgivende arbeid, tidligere arbeidsinntekt eller avgiftsinnbetaling, deriblant slik alminnelig pensjon eller tillegg til pensjon som ytes til den som mangler eller har lav tilleggspensjon;

5) «tilleggspensjon»

alminnelig pensjon, som kun beregnes for personer som har vært yrkesaktive i henhold til landets lovgivning;

6) «bosatt»

at en person er bosatt i et nordisk land i henhold til landets folkeregistrering dersom ikke særlige grunner tilsier noe annet.

2. Andre uttrykk som forekommer i denne konvensjonen, har den betydning som de har i forordningen, gjennomføringsforordningen eller i de nordiske landenes nasjonale lovgivning.

Artikkel 2

Saksområder

Denne konvensjonen får anvendelse på all lovgivning som omfattes av forordningens saksområder.

Artikkel 3

Personkrets

1. Denne konvensjonen gjelder for personer som omfattes av forordningens personkrets.
2. Denne konvensjonen gjelder videre følgende personer som ikke omfattes av forordningens personkrets
 - a. personer, som er eller har vært omfattet av lovgivningen i et nordisk land,
 - b. familiemedlemmer eller etterlatte, som avleder rettigheter fra personer som nevnt under a).

Artikkel 4

Utvidet anvendelse av forordningen

Dersom ikke annet følger av denne konvensjonen, utvides anvendelsen av forordningen og gjennomføringsforordningen til alle personer som omfattes av denne konvensjon og som er bosatt i et nordisk land.

Avdeling II

Bestemmelser om hvilken lovgivning som skal anvendes

Artikkel 5

Ikke yrkesaktive personer

1. For personer som ikke er eller har vært arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende i forordningens betydning anvendes lovgivningen i det nordiske land der de er bosatt.
2. Ektefelle og barn under 18 år, som følger med en arbeidstaker eller en selvstendig næringsdrivende fra et nordisk land til et annet, skal, når bestemmelsene i artiklene 13 nr. 2 bokstav d, 14 nr. 1, 14a nr. 1 og 17 i forordningen medfører at arbeidstakeren eller den selvstendig næringsdrivende fortsatt skal omfattes av lovgivningen i førstnevnte land, på samme måte fortsatt være omfattet av dette lands lovgivning som om de medfølgende fortsatt var bosatt der.

Artikkel 6

Yrkesaktive personer

Ved anvendelsen av bestemmelsene i forordningens Avdeling II regnes også arbeid med undersøkelse og utvinning av naturforekomster på et lands kontinentalsokkel som arbeid i det landet.

Avdeling III

Særskilte bestemmelser om retten til ytelser

Kapittel 1. Sykdom, svangerskap og fødsel eller adopsjon

Artikkel 7

Godtgjørelse for kostnader ved hjemreise

1. For personer som er bosatt i et nordisk land og som har rett til naturalytelser der og som under midlertidig opphold i et annet nordisk land mottar sykehjelp, skal oppholdslandet dekke de merutgifter ved hjemreise til bostedslandet som oppstår ved at vedkommende på grunn av sin sykdomstilstand må benytte en dyrere reisemåte enn han ellers ville ha benyttet.
2. Bestemmelsen i nr. 1 får ikke anvendelse på personer som får tillatelse til å reise til et annet nordisk land for å få nødvendig behandling der.

Kapittel 2. Ytelser ved uførhet, alder og til etterlatte

Artikkel 8

Minste botid for rett til grunnpensjon

1. En person, som ikke er eller har vært arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende i forordningens betydning, har rett til grunnpensjon fra et nordisk land bare dersom vedkommende har opptjent rett til slik pensjon fra dette landet på grunnlag av minst tre års bosetting i landet.
2. Kravet i nr. 1 kan ikke oppfylles ved at botids- og trygdetidsperioder i andre land påberopes.
3. Perioder en person har mottatt pensjon fra et annet land hvor forordningen eller denne konvensjonen gjelder, medregnes ikke ved avgjørelse av om bosettingskravet i nr. 1 er oppfylt.

Artikkel 9

Grunnpensjon ved bosetting i et EØS-land

En person er, så lenge vedkommende er bosatt i et EØS-land, berettiget til den grunnpensjon som han har opptjent rett til i et nordisk land.

Det samme gjelder ved bosetting på Færøyene og Grønland i den utstrekning konvensjonen gjelder for disse områdene.

Artikkel 10

Avtale i henhold til artikkel 46b nr. 2 bokstav b i forordningen

Er vilkårene som gjelder for å beregne pensjon også på grunnlag av fremtidige trygde- eller botidsperioder som ville ha blitt fullført dersom pensjonstilfellet ikke hadde inntruffet, oppfylt i mer enn ett nordisk land, medregnes bare en del av de fremtidige periodene ved beregningen i hvert av landene. Denne delen bestemmes på grunnlag av de faktiske trygde- eller botidsperioder som anvendes ved pensjonsberegningen, etter forholdet mellom den faktiske perioden i landet og den samlede faktiske perioden i landene.

Artikkel 11

Visse perioder før 1994

Har en person opptjent rett til grunnpensjon fra et nordisk land på grunnlag av bosetting i landet i tidsrom før 1. januar 1994, og hvor han samtidig har opptjent rett til tilleggspensjon i et annet nordisk land, skal grunnpensjon for denne perioden bare beregnes i sistnevnte land. Har en person i en slik periode samtidig opptjent tilleggspensjon fra flere nordiske land, hvorav ett også var vedkommendes bostedsland, skal grunnpensjon bare beregnes i sistnevnte land.

Kapittel 3. Dagpenger under arbeidsløshet

Artikkel 12

Unntak fra krav om fullførte perioder

Kravet om trygde- eller sysselsettingsperioder som er fastsatt i forordningens artikkel 67 nr. 3, gjelder ikke for den som enten har utført arbeid i et slikt omfang at han eller hun har vært omfattet av lovgivningen om dagpenger under arbeidsløshet eller har mottatt slike ytelser i det nordiske land der krav om ytelser fremsettes. Arbeidet skal likevel være utført, eller dagpenger under arbeidsløshet være mottatt, innenfor en periode på fem år regnet fra datoen vedkommende melder seg som arbeidssøkende hos den offentlige arbeidsformidlingen eller eventuelt søker om medlemskap i vedkommende arbeidsløshetskasse.

Avdeling IV

Øvrige bestemmelser

Artikkel 13

Gjennomføringsbestemmelser

De kompetente myndigheter skal utferdige de bestemmelser som er nødvendig for å sikre en enhetlig nordisk gjennomføring av denne konvensjonen.

Artikkel 14

Forbindelsesorgan

Ved gjennomføring av denne konvensjonen skal myndigheter og organer i nødvendig utstrekning bistå hverandre. I hvert nordisk land skal det finnes et forbindelsesorgan som utpekes av den kompetente myndighet.

Artikkel 15

Avkall på refusjon

1. Dersom ikke annet avtales mellom to eller flere av landene, gir de nordiske land, i henhold til artiklene 36, 63 og 70 i forordningen og artikkel 105 i gjennomføringsforordningen, avkall på enhver refusjon mellom landene av utgifter til naturalytelser ved sykdom, svangerskap og fødsel samt ved yrkesskade og yrkessykdommer, av ytelser til arbeidsløse som søker arbeid i annet land enn det kompetente, samt for administrativ og medisinsk kontroll.
2. Avkall på refusjon omfatter ikke naturalytelser til personer som i henhold til forordningens artikkel 22 nr. 1 bokstav c og artikkel 55 nr. 1 bokstav c har fått tillatelse til å reise til annet nordisk land for der å få den nødvendige sykehjelp som hans tilstand krever.

Artikkel 16

Ikrafttredelse

1. Denne konvensjonen trer i kraft den første dagen i den tredje måneden etter den måned samtlige regjeringer har meddelt den danske regjeringen at de godkjenner konvensjonen.
2. For Færøyenes, Grønlands og Ålands vedkommende trer konvensjonen i kraft 30 dager etter at Danmarks, henholdsvis Finlands, regjering har underrettet det danske utenriksministeriet om at Færøyenes landsstyre og Grønlands landsstyre, henholdsvis Ålands lagting, har

meddelt at konvensjonen skal gjelde for Færøyene og Grønland henholdsvis Åland.

3. Det danske utenriksministeriet skal underrette de øvrige partene og Nordisk ministerråds sekretariat om mottakelsen av disse meddelelsene og om tidspunktet for konvensjonens ikrafttredelse.

Artikkel 17

Oppsigelse av konvensjonen

1. Ønsker en part å si opp konvensjonen, skal skriftlig meddelelse om dette tilstilles det danske utenriksministeriet som plikter å underrette de øvrige partene om dette og om meddelens innhold.
2. Oppsigelsen gjelder bare for den part som har avgitt den, og den får virkning fra og med begynnelsen av det kalenderår som inntreffer minst seks måneder etter at det danske utenriksministeriet har mottatt meddelelse om oppsigelsen.
3. Oppsies konvensjonen, skal rettigheter som er ervervet i medhold av konvensjonen beholdes.

Artikkel 18

Eldre bestemmelser

1. Når denne konvensjonen trer i kraft, opphører den nordiske konvensjonen av 15. juni 1992 om trygd å gjelde. Denne konvensjonen skal ikke medføre reduksjon av ytelser som utbetales ved konvensjonens ikrafttredelse.
2. Grunnpensjon til en statsborger i et nordisk land, som frem til 31. desember 1993 er utbetalt etter bestemmelsene i den nordiske konvensjonen av 5. mars 1981 om sosial trygghet eller etter den nasjonale lovgivningen i et eller flere

land, og som ved denne konvensjonens ikrafttredelse fremdeles utbetales etter disse bestemmelsene, skal omregnes i henhold til bestemmelsene i forordningen eller i denne konvensjonen, dersom den berettigede søker om grunnpensjon fra et annet nordisk land.

3. Krav om ytelser som er satt frem etter denne konvensjonens ikrafttredelse, skal behandles i henhold til denne konvensjonen, også når de gjelder ytelser for tidsrom før ikrafttredelsen.

Artikkel 19

Undertegning

Originalteksten til denne konvensjonen skal deponeres hos det danske utenriksministeriet, som skal tilstille de øvrige partene bekreftede kopier av teksten.

Til bekreftelse herav har de befullmektigede representantene undertegnet denne konvensjon.

Utferdiget i Karlskrona den 18. august 2003 i et eksemplar på dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk, hvis tekster har samme gyldighet.

Vedlegg

Særskilte bestemmelser for Danmark med hensyn til artikkel 4

Når det gjelder

- kapitlene 7 og 8 i avdeling III i forordningen
- artiklene 69 og 70 i forordningen, og
- grunnpensjoner som nevnt i artiklene 8 og 9 i konvensjonen

skal anvendelsen av forordningen og gjennomføringsforordningen kun gjelde statsborgere i et nordisk land, slik at konvensjonens artikkel 8 og 9 også kun gjelder for statsborgere i et nordisk land.

